

DANSK HANDLEKRAFT 2030

Indhold

DANSK HANDLEKRAFT 2030	3
Mangel på kolleger reducerer den private beskæftigelses-vækst de næste mange år	6
Lavere skat, der styrker vækst og produktivitet og tilskynder flere til at arbejder mere	8
Arbejdsmarkedsreformer, der sikrer flere kolleger til fremtidens Danmark	13
Fremtidssikret uddannelse og forskning - der løfter alle	20
Mere kvalitet i den offentlig sektor	25
Bedre rammer for grøn omstilling og digitalisering mv.	29

DANSK HANDLEKRAFT 2030

er Dansk Erhvervs økonomiske 2030-plan. Planen er et indspil til den politisk bebudede reformkurs.

Danmark er et fantastisk land. Det skal vi være stolte af.

Men vi står som samfund overfor nogle grundlæggende udfordringer.

Selv om dansk økonomi står stærkt, kommer vi til at mangle nye kolleger i de næste mange år frem. Allerede i 2033 vil vi mangle omkring 130.000 kolleger, hvis vi ønsker at fastholde væksten i beskæftigelsen i de danske virksomheder – og dermed også i dansk økonomi. Og konsekvenserne af et mindre arbejdsudbud vil være mærkbare. Stigende priser. Føringet konkurrenceevne. Forværret betalingsbalance. Og et skift i beskæftigelsen fra eksporterhverv til hjemmemarkedserhverv.

Dertil kommer, at manglen på arbejdskraft ikke kun er et dansk fænomen. I Europa vil vi være 45 mio. færre i den arbejdsdygtige alder i 2050, og konkurrencen om fremtidens kollegaer vil blive skærpet markant. Danmark er allerede i dag afhængig af de internationale kollegaer, der har valgt os til, men der er brug for endnu flere.

Udfordringer er der nok af. Vi skal både forsørge børn og passe mange flere ældre. Vi investerer fortsat for lidt i viden, forskning, grøn omstilling og digitalisering. Der er brug for, at vi bliver uafhængige af russisk gas og, at vi udvikler og bevarer dansk erhvervslivs styrkepositioner. Der står stadig for mange udenfor arbejdsmarkedet. Og tilskyndelsen til at yde en ekstra indsats for personer i beskæftigelse i Danmark er ganske enkelt for lille.

De udfordringer kræver handling. Handling, hvis de skal vendes til muligheder – for det enkelte menneske, for erhvervslivet og for samfundet generelt.

Derfor fremlægger Dansk Erhverv nu reformplanen "DANSK HANDLEKRAFT 2030".

En ambitiøs og balanceret reformplan, der med en palette af forslag styrker vores vækstbetingelser, velstand og velfærd nu og i fremtiden. Forslag, der imødekommer behovet for flere kolleger og øgede investeringer i bl.a. uddannelse, forskning, grøn omstilling og digitalisering.

Dansk Erhverv fremlægger hermed en plan, som indeholder tiltag, prioriteringer og reformer, der øger beskæftigelsen og velstanden, og skaffer yderligere råderum, som vi kan investere i et stærkere, grønnere og sundere Danmark. Samtidig styrker tiltagene rammebetingelserne for, at Danmark bliver verdens bedste land at drive virksomhed i. Rammebetingelser, der er nødvendige for, at vi også i fremtiden har råd til verdens bedste velfærdssamfund.

Brug handlekraften, Danmark.

Brian Mikkelsen

Oversigt. Dansk Erhvervs 2030-plan

Tabel 1. Oversigt over Dansk Erhvervs 2030-plan (Oktober 2023)

Mia. kr. (2024-niv.) i 2030, efter tilbageløb og adfærd	Offentlige finanser	Beskæftigelse Fuldtid	BNP
Vækst og produktivitet			
Veksling af erhvervsstøtte til skattelettelser mv.	-4,5	2.650	12,6
- Selskabsskat sættes ned fra 22 til 19 pct.	-4,2	900	9,3
- Bedre adgang til kapital for iværksættere – sænk aktieavancebeskatningen og styrk vilkårene for medarbejderaktier	-2,3	1.600	2,3
- Forbedrede vilkår for generationsskifte	-1,5		
- FoU-fradrag permanent på 130 pct.	-1,0	150	1,0
- Reduktion i erhvervsstøtten	+4,5		
Beskæftigelsesfradrag øges til 12,75 pct.	-4,0	1.350	0,8
Topskattegrænse hæves til 800.000 kr.	-5,6	9.300	11,0
Afgiftslettelser for 4 mia.kr. på grænsefølsomme varer	-2,4	500	2,0
Arbejdsmarkedsreformer			
Færre på tilbagetrækningsordninger før folkepensionen	9,5	18.100	21,6
Permanent lavere beløbsgrænseordning på 375.000 kr.	0,4	3.500	2,5
Højere dagpengesats de første tre måneder af ledighedsperioden afskaffes	0,5	750	0,5
Mindre regulering af dagpenge og SU videreføres til 2030	3,8	9.000	7,1
Seniorpræmie på 60.000 kr. i tre år	-0,3	1.000	1,0
Bonus for mange års bidrag	-0,5	2.000	2,0
Afskaffelse af seniorjobordning	0,3	500	0,3
Fastholde 15 timers krav til seniorpension	0	1.000	0,5
Uddannelse & Forskning			
Investeringer i bedre uddannelse	-3,6		
Kandidatstipendiat omdannes til lån	2,4	2.700	1,9
2030 målsætning om 4 pct. af BNP for forskning	-8,0		
Styrket offentlig sektor			
Råderum med undskud på -0,5 pct. af BNP i 2030	55,3		
Reserveret til Grønt råderum	-1,8		
Reserveret midler til forsvarsforliget (2 pct. af BNP i 2030)	-10,5		
Vækst i offentligt forbrug følger det demografiske træk	-17,8		
Effektiviseringer i det offentlige forbrug på 0,3 pct. p.a.	9,9		
Investeringer i bedre velfærd inklusiv til bedre sundhed	-5,0		
Bedre rammer for grøn omstilling og digitalisering mv.			
- Turbo på den grønne omstilling inkl. tung vejtransport			
- Digitale løsninger og kunstig intelligens			
Samlet			
Prioriteringer i alt	-73,3	16.800	29,4
Finansiering i alt	86,8	36.050	34,6
Samlet effekt	13,5	52.850	64,0

Yderligere potentialer i 2030	Beskæftigelse, Fuldtid
Paradigmeskifte for udenlandsk arbejdskraft (50.000 i 2033)	35.000
Ingen beløbsgrænse for certificerede virksomheder	2.500
Incitament i fleksjobordningen skal styrkes	2.000
Nye modtagere af kontanthjælpsydelse som jobparate	2.000
Flere unge skal have en uddannelse	7.000
Bedre merit i uddannelsessystemet	5.000
Flere på fuld tid i den offentlige sektor og lavere sygefravær bl.a. offentligt ansatte	12.500
Samlede, yderligere potentialer	66.000

Dansk Erhvervs 2030-plan er fuldt finansieret og øger beskæftigelsen med knap 53.000 personer og BNP med 64 mia. kr. i 2030. Samtidig anviser planen potentialer for at løfte arbejdsudbuddet med yderligere omkring 66.000 i 2030.

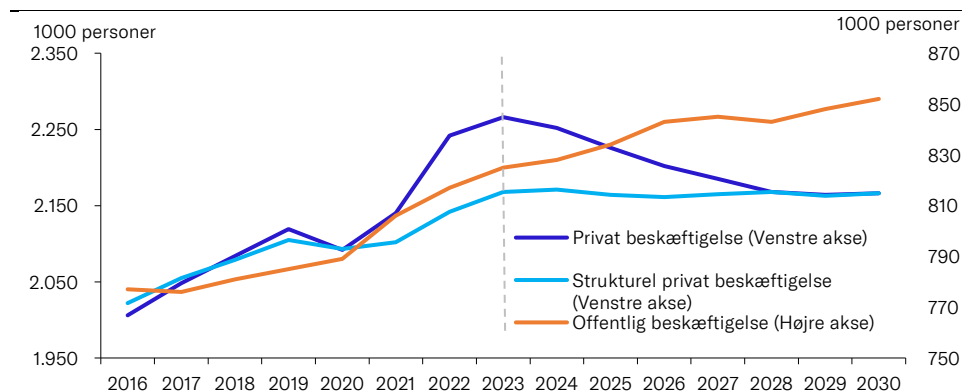
Dansk Erhvervs samlede prioritering efterlader uforbrugte midler beløbende sig til samlet 13,5 mia. kr. frem mod 2030. De uforbrugte midler er udtryk for overbeskatning, og Dansk Erhverv mener derfor, at midlerne frem mod 2030 skal reserveres til evt. uforudsete hændelser og nye forslag, der kan forbedre erhvervslivets rammevilkår.

I de efterfølgende kapitler præsenteres kort Dansk Erhvervs analyse af udfordringsbilledet for dansk økonomi. Herefter præsenteres alle forslagene i Dansk Erhvervs reformplan nærmere.

Mangel på kolleger reducerer den private beskæftigelsesvækst de næste mange år

I 2023 ventes beskæftigelsen i Danmark at slå rekord. Det er meget positivt, at næsten 3,1 mio. personer nu er i beskæftigelse i Danmark¹. De sidste syv år er beskæftigelsen i Danmark vokset med omkring 300.000 personer eller over 40.000 personer om året. Når beskæftigelsen har kunne vokse så meget de sidste syv år, skyldes det bl.a., at vi er blevet omkring 100.000 flere 20-67-årige, men også at tidligere reformer og adgangen til udenlandsk arbejdskraft har øget arbejdsstyrken markant. Det er særligt udenlandsk arbejdskraft og danskere over 54 år, der de seneste tre år har trukket beskæftigelsesvæksten². Beskæftigelsesvæksten dækker over en stigning på over 250.000 personer i den private sektor og knap 50.000 i den offentlige sektor, jf. figur 1. En del af beskæftigelsesfremgangen skyldes en gunstig konjunkturudvikling, men strukturelt eller renset for konjunkturer er beskæftigelsen vokset med knap 200.000 personer de sidste syv år – omkring 150.000 personer i det private og omkring 50.000 personer i det offentlige.

Figur 1: **Udviklingen i beskæftigelsen i Danmark de sidste og de kommende syv år**

Kilde: Finansministeriets 2030 planforløb – grundlag for 2027, udgiftslofter, august 2023.

Anm: Beskæftigelsen er opgjort ekskl. orlov. Den strukturelle, private beskæftigelse er opgjort som den samlede strukturelle beskæftigelse fratrukket den offentlige beskæftigelse.

De næste syv år ændrer den udvikling sig markant. Ifølge Danmarks Statistiks prognoser bliver vi ikke flere 20-67-årige i Danmark de næste syv år. Til gengæld bliver vi 112.000 personer eller 11 pct. flere over 67 år. Når vi bliver flere især ældre i Danmark, vil beskæftigelsen i den

¹ [2030-planforløb - Grundlag for udgiftslofter 2027 \(fm.dk\)](#)

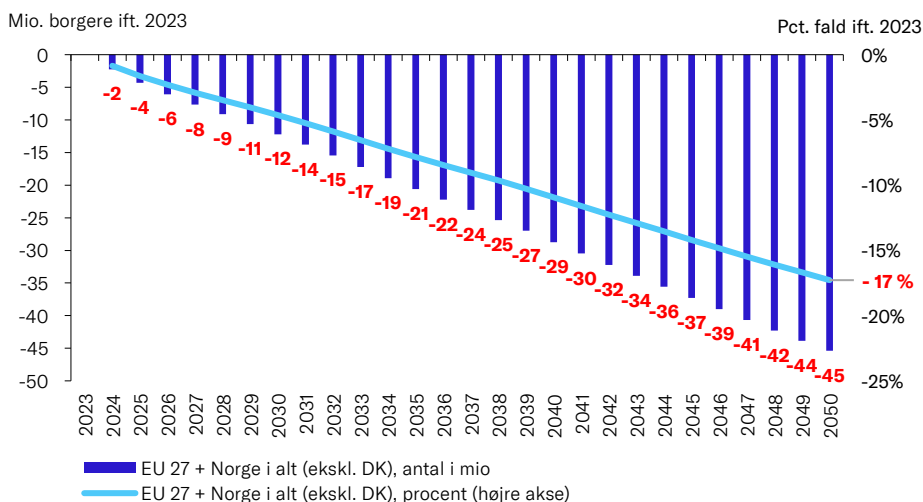
² [Letter \(danskerhverv.dk\)](#)

offentlige sektor, ifølge Finansministeriets seneste fremskrivninger, også fortsat skulle stige for at følge det såkaldte demografiske træk, jf. figur 1.

Det betyder også, at den private beskæftigelse står til at falde med 100.000 de næste syv år. Det skyldes til dels konjunkturer. Men uden nye reformer kommer den strukturelle beskæftigelse i den private sektor ikke til at kunne vokse de næste syv år frem mod 2030. Faktisk skal vi helt frem til 2045 før den strukturelle private beskæftigelse i Danmark igen overstiger niveauet i 2023, jf. Finansministeriets fremskrivninger. Som det fremgår af den nye redegørelse fra De Økonomiske Råd, vil konsekvensen af et mindre arbejdsudbud være stigende priser relativ til de udenlandske, forringet konkurrenceevne, forringet betalingsbalance og et skift i beskæftigelsen fra eksporterhverv til hjemmemarkedserhverv³. Så ud over produktivitetsstigninger, vil vækst i danske virksomheder de næste mange år skulle ske i udlandet, hvis ikke vi øger udbuddet af arbejdskraft. Ifølge Finansministeriets fremskrivninger vil den økonomiske realvækst de næste syv derfor kun blive på knap 1 pct. om året.

Der er samtidig ikke meget hjælp at hente fra det indre arbejdsmarked i EU. De sidste syv år har vi fået over 60.000 nye kolleger i Danmark fra EU og Norden. Fremover står de samme lande også over for massiv demografisk modvind. Som det fremgår af nedenstående figur 2, vil der allerede næste år være 2 mio. færre 20-64-årige i EU og Norden. I 2030 vil der være 11 mio. færre 20-64-årige. Og 45 mio. færre i 2050 ifølge FN's prognoser⁴. I USA forventes antallet af 20-64-årige omvendt at stige med 3 mio. frem mod 2030 og med 10 mio. frem mod 2050. Og alle disse lande vil have flere borgere over 65 år i både 2030 og i 2050. Den demografiske modvind i Europa vil derfor skærpe konkurrencen om at tiltrække flere dygtige, internationale kolleger til landene i Europa i de næste mange år fremover.

Figur 2: **Udviklingen i antal 20-64-årige i EU fra 2023 til 2050 i mio. og i pct.**

Kilde: Dansk Erhverv pba. FN's befolkningsprognose, august 2023.

Note: Dækker over EU27 og Norge ekskl. Danmark.

³ Dansk Økonomi, efterår 2023 | DØRS (dors.dk), kapitel 3

⁴ Letter (danskerhverv.dk)

Lavere skat, der styrker vækst og produktivitet og tilskynder flere til at arbejder mere

Dansk Erhverv ønsker at gøre det mere attraktivt at arbejde og at yde en ekstra indsats på arbejdsmarkedet. Lavere skat på arbejde er det mest effektive værktøj, vi har. Dels til at flytte mennesker fra forsørgelse til job, og dels til at øge gevinsten ved at yde en ekstra indsats. Dansk Erhverv foreslår at lette skatten for både medarbejdere og virksomheder. Virksomhederne vil dermed øge deres investeringer og få brug for flere medarbejdere.

En af de største udfordringer, Danmark bliver nødt til at takle i de kommende år, er udsigten til en lang periode med lav vækst. Prognoser fra såvel Finansministeriet, vismændene og OECD viser, at vækstpotentialet i dansk økonomi er lavt sammenlignet med andre OECD-lande. Det skyldes både demografien og de høje marginalsatser, som mange danskere betaler. Dermed udgør skat på arbejde en selvstændig udfordring i en globaliseret verden, hvor især kapital og uddannet arbejdskraft nemt vandrer over landegrænserne. Og derfor er Dansk Erhverv også imod indførelse af endnu flere skatter på arbejde, herunder f.eks. en top-top-skat, der potentielt mindsker incitamentet til, at højt kvalificeret og højt specialiseret arbejdskraft fremadrettet bliver på og søger mod det danske arbejdsmarked.

De bredeste skuldre skal bære det bredeste læs. Det gør de også. Men vi må også erkende, at topskattens nuværende niveau er en markant barriere for at få flere til at yde en ekstra indsats. De høje marginale personskatter er nogle af de mest forvridende og væksthæmmende skatter i vores nuværende skattesystem. Skatter, der reducerer gevinsten ved ekstra arbejde, af opsparing og investering og mindsker tilskyndelsen til uddannelse og opkvalificering samt afkastet heraf. Med en højere topskattegrænse vil mange lønmodtagere således have større incitament til at yde en ekstra indsats.

Tilsvarende konkluderer Finansministeriet, at en lempelse af topskatten ikke alene vil øge arbejdsudbuddet i timer, men også vil tilskynde til mere uddannelse og større arbejdsintensitet, hvilket øger produktiviteten⁵. Samtidig vil det tiltrække højt kvalificeret udenlandsk arbejdskraft. Herudover viser ny forskning fra Københavns Universitet, at højt lønnede danskere vil reagere langt stærkere på at få sænket topskatten, end hvad der i dag anvendes som grundlag i Finansministeriet⁶.

⁵ Produktivitetskommissionen, "Skat og produktivitet", baggrundsrapport om skat, marts 2014..

⁶ [Ny forskning: Store gevinster ved at sænke skatten i toppen \(borsen.dk\)](#) og [Dansk Økonomi, efterår 2023 | DØRS \(dors.dk\)](#)

Når det gælder selskabsskatten, har Produktivitetskommissionen tidligere vist, at det er den mest væksthæmmende erhvervsskat. Samtidig viser tal fra Danmarks Statistik, at statens indtægter fra selskabsskatten var på ikke mindre end 85 mia. kr. eller 3,3 pct. af BNP i gennemsnit fra 2020-2022. Det bidrager til vores sunde offentlige finanser.

Forslag til ændringer af erhvervs- og kapitalbeskatning

Erhvervs- og kapitalbeskatning har direkte indflydelse på investeringsniveauet i Danmark og dermed produktiviteten og iværksætterlysten. Derudover påvirker kapitalbeskatningen tilskyndelsen til at spare op og til at arbejde. Lavere erhvervs- og kapitalbeskatning øger lysten til at investere i ny teknologi, i forskning og i uddannelse og styrker dermed også væksten. Ifølge Produktivitetskommissionens slutrapport fra 2014 er netop selskabsskatten en af de mest væksthæmmende skatter. Vores forslag til en lempeligere erhvervs- og kapitalbeskatning bidrager samlet til en velstandsstigning på omkring 12,6 mia. kr., målt ved BNP, samt en stigning i beskæftigelsen på ca. 2.650 personer, *jf. tabel 1*.

De samlede forslag koster 9,0 mia. kr. Dansk Erhverv foreslår, at 4,5 mia. kr. finansieres ved at sanere en række af erhvervsstøtteordningerne. Erhvervsstøtteordningerne har vokset sig til et stort kludetæppe af ordninger, der er blevet til over mange år med skiftende politiske hensyn. Og mange er lappeløsninger, der skal kompensere for, at danske virksomheder tynges af et højere skattetryk end vores nabolande. Derfor er det brug for, at der saneres i dele af ordningerne mod, at erhvervslivet bredt set sikres konkurrencedygtige rammevilkår.

Sænk selskabsskatten med tre procentpoint

En lavere selskabsskat vil gøre det mere attraktivt for virksomheder at investere i ny teknologi, forskning og maskiner, der kan forbedre konkurrenceevnen ovenpå coronakrisen og tiltrække flere investeringer til Danmark. Dansk Erhverv foreslår, at selskabsskattesatsen sættes ned til 19 pct. Som en lille, men meget åben økonomi, skal Danmark fortsat være attraktivt at investere i. Derfor skal selskabsskattesatsen ligge under eller på linje med landene omkring os. Forslaget skønnes at medføre et provenutab på ca. 4,2 mia. kr. efter tilbageløb og adfærd samt at øge beskæftigelsen med knap 900 fuldtidspersoner. Effekten på væksten og produktiviteten er dog lang større, og Finansministeriet skønner, at BNP vokser med godt 9 mia. kr. ved sådan en nedsættelse.

Bedre adgang til kapital for iværksættere – sænk aktieavancebeskatningen

Der fødes masser af idéer i Danmark, men desværre vokser for få af dem sig store. I Danmark halter vi bagud, når det kommer til at skabe højvækstvirksomheder. Samtidig har vi svært ved at holde på de danske vækstvirksomheder, vi har og rammevilkårene for at rejse kapital er ikke konkurrencedygtige med udlandet. Som en del af Dansk Erhvervs iværksætterudspil, forslår Dansk Erhverv at lempe beskatningen af aktieindkomst ved at fjerne progressionsgrænsen, som er 58.900 kr. i 2023. Initiativet medfører en reduktion af den marginale aktieindkomstskat på 15 procentpoint fra 42 til 27 pct. for alle personer med aktieindkomst. En fjernelse af progressionsgrænsen og den høje beskatning på 42 pct. skønnes at medføre et provenutab på ca. 2,3 mia. kr. efter tilbageløb og adfærd samt at øge beskæftigelsen med knap 1.600 fuldtidspersoner. Initiativet tilrettelægges, så det er fuldt indfaset fra 2030.

Udbred brugen af medarbejderaktier

Dertil skal det være nemmere for iværksættere at tiltrække talenter. Nystartede virksomheder kan ofte ikke konkurrere på lønnen, når de skal tiltrække talenter og kvalificeret arbejdskraft. Derfor bør begrænsningen på medaktier fjernes og erstattes af et udbetalingskrav, så iværksættere kan sikre specialiseret arbejdskraft gennem delt ejerskab af deres virksomhed.

Retskrav på skematisk værdiansættelse ved generationsskifte

Dansk Erhverv mener, at man bør gå tilbage til et retskrav på skematisk værdiansættelse, der har fungeret upåklageligt i en lang årrække. En model med retskrav på skematisk værdiansættelse, gerne med et forsigtighedsnedslag som kendes fra ejendomsvurderingsloven, vil give de familieejede virksomheder mulighed for at forberede sig på et kontrolleret generationsskifte på objektive vilkår og højne forudsigeligheden, retssikkerheden og øge betalbarheden.

Sænke generationsskifteskatten til 5 pct.

Det kan være meget omkostningstungt for virksomheder at foretage et generationsskifte. Dette skyldes, at virksomheder i Danmark skal betale generationsskifteskatt, hvilket ikke er tilfældet i fx Norge og Sverige. Det stiller de danske familieejede virksomheder ringere end deres udenlandske konkurrenter. Dansk Erhverv så gerne, at man helt fjernede bo- og gaveafgiften, men foreslår i første omgang at sænke generationsskifteskatten fra 15 pct. til 5 pct., så de danske familieejede virksomheder får bedre vilkår for at fortsætte i næste generation. Ydermere skal pengetanksreglen moderniseres med særligt fokus på at forbedre mulighederne for generationsskifte af udlejningsvirksomhed bredt set. Forslagene om generationsskifte skønnes samlet efter tilbageløb og adfærd at medføre et provenutab på ca. 1,5 mia. kr.

Permanent fradrag på 130 pct. til forskning og udvikling

Stærke forskningsmiljøer spiller en afgørende rolle for det generelle vidensniveau og for innovationen i et samfund. Forskning, ny teknologi og innovation bidrager til at skabe nye løsninger på store samfundsudfordringer som sundhed og klima.

Gennem årtier har Danmark været i den absolutte verdenselite, når det kommer til den innovation, der har drevet udviklingen inden for bl.a. grøn omstilling, life science og velfærdsteknologi. Det er de teknologier og den innovation, der har kunnet hjælpe verden omkring os. Og de løsninger, som dansk erhvervsliv har kunne eksportere til lande verden over, og som vi dermed også har kunne finansiere vores velfærd med. Under corona-pandemien så vi samtidig tydeligt vigtigheden af god forskning, hvor udviklingen af vacciner reddede liv og fik flere lande hurtigere ud af pandemiens greb.

Dansk Erhverv foreslår, at F&U fradraget på 130 pct. gøres permanent og uden loft, hvilket efter adfærd og tilbageløb vil indebære et finansieringsbehov på 1,0 mia. kr. En forhøjelse af FoU-fradraget fra 110 pct. til 130 pct. vil medføre et varigt mindre provenu efter tilbageløb og adfærd på 1,0 mia. kr. BNP-virkninger øges med størrelsesordenen 1 mia. kr. og beskæftigelsen øges med omkring 150 fuldtidspersoner. Disse effekter er formentlig væsentlig større, hvis spil-over effekter medregnes – gevinster, der spredt sig i hele samfundet, når vi opfinder nyt. Dette tiltag, kombineret med vores forslag om at øge de offentlige forskningsbudgetter med en tredjedel frem mod 2030, vil bringe de samlede forskning i Danmark op på fire procent af BNP.

Forslag til ændringer af personbeskatning

Dansk Erhverv vil lempe skatten på arbejde for alle for at øge tilskyndelsen til at arbejde, fordi der er behov for flere hænder og hoveder på arbejdsmarkedet. Vi foreslår derfor en skattereform, der mindsker skatten på arbejde med omkring 10,4 mia. kr. frem mod 2030. Omlægningen gør økonomien stærkere, fordi beskæftigelsen vokser med over 10.650 fuldtidspersoner. Velstanden målt i strukturelt BNP ventes at stige med næsten 12 mia. kr., når den er fuldt indfaset.

Dansk Erhverv mener, at skatten skal lettes der, så danskere får en større tilskyndelse til at arbejde og til at arbejde mere og i flere år, dvs. man skal hæve topskattegrænsen, sænke topskattesatsen og øge beskæftigelsesfradraget. Nedenstående tre forslag vil understøtte ønsket om en skattereform, der øger arbejdsudbuddet.

Beskæftigelsesfradrag øges med godt 2 pct. point

Dansk Erhverv foreslår at hæve satsen for beskæftigelsesfradraget med godt 2,1 pct. point, suppleret med en parallel forhøjelse af det maksimale beskæftigelsesfradrag med ca. 8.000 kr. Det maksimale beskæftigelsesfradrag udgør dermed knap 54.200 kr. ved en forhøjelse af satsen for beskæftigelsesfradraget med 2,1 pct. point. Forslaget skønnes at øge beskæftigelsen med ca. 1.350 personer, mens provenutabet efter tilbageløb og adfærd er på knap 4,0 mia. kr.

Indkomstgrænsen for topskatteydere hæves til 800.000 kr.

Danske Erhverv foreslår at forhøje topskattegrænsen til 800.000 kr. før AM-bidrag fra 2023 og frem mod 2030 efter de gældende regler. En forhøjelse af topskattegrænsen før AM-bidrag skønnes at medføre et provenutab på ca. 5,6 mia. kr. efter tilbageløb og adfærd. Forhøjelsen af topskattegrænsen skønnes desuden at øge beskæftigelsen med omkring 9.300 fuldtidspersoner og BNP med ca. 11 mia. kr.

Forslag til afgiftslettelser for grænsefølsomme varer

Gode rammevilkår for danske virksomheder kræver et vedvarende fokus på blandt andet at rydde op i den regeljungle og administrative byrder, danske virksomheder er underlagt. I dag er det samlede afgiftsområde – ud over at være udtryk for national særregulering – administrativt komplekst og ofte ulogisk at efterleve i praksis, særligt for de små og mellemstore virksomheder. Afgifter er kilde til unødige omkostninger og byrdefuldt, og betydelig konkurrenceforvriddning for danske virksomheder over for udenlandske virksomheder.

De ulige konkurrencevilkår, som afgifterne skaber for danske butikker og grossister, giver samtidig danskerne en unødvendig gulerod til at handle særligt nydelsesmidler (bl.a. slik, chokolade og øl) på den anden side af den danske grænse. Den seneste Skatteøkonomiske redegørelse viser, at grænsehandlen med nydelsesmidler – trods en periode med coronanedlukninger – beløb sig til 2,5 mia. kr. i 2020. Dansk Erhvervs egne beregninger på baggrund af grænselukningen i 2020 viser, at en hjemtagning af grænsehandlen vil medføre en meromsætning af nydelsesmidler på 3,5-5,8 mia. kr. Det ville samtidig betyde et øget afgiftsprovenu på 1,2-1,9 mia. kr. om året⁷. En grænsehandel, der hovedsageligt finder sted i Tyskland og som

⁷ Grænsehandelsanalyse 2020 (danskerhverv.dk)

er resultat af et højt dansk afgiftsniveau, en lav tysk fødevare moms samt manglende opkrævning af tyske pant i grænseområdet.

De høje afgifter fører ikke blot til øget grænsehandel, men også øget illegal handel som betyder, at 12 pct. af danske husstande har handlet illegalt inden for det seneste halve år, viser en ny analyse fra Dansk Erhverv.

Dansk Erhverv foreslår på den baggrund, at der afsættes en økonomisk ramme på 4 mia. kr. i umiddelbart provenu i 2030 til at gennemføre en gennemgående afgiftssanering på grænsefølsomme varer med henblik på at lette byrderne og øge danske virksomheders konkurrenceevne. Samtidig er priserne for forbrugerne steget grundt inflationen, og en afgiftssanering vil derfor også gøre det billigere at være dansker. Forslaget skønnes at øge beskæftigelsen med ca. 500 personer i 2030 og forbedre BNP med 2 mia.kr.

Som eksempel på afgifter, der kan lettes eller fjernes, kan nævnes kaffeafgiften og den særlige tillægsafgift på mousserende vin, når vinen har et tryk på over 3 bar. Dertil kommer eksempelvis også chokoladeafgiften, der løbende pålægges flere produkter, hvilket øger kompleksiteten, administrationen og omkostningen for borgere og virksomheder. Derudover preser afgiften unødigt priserne på en række grænsehandelsfølsomme varer og er direkte medvirkende til øget grænsehandel, som er stærkt hæmmende for dagligvarebutikker i særligt det sønderjyske.

Arbejdsmarkedsreformer, der sikrer flere kolleger til fremtidens Danmark

Der er flere udfordringer, som der er brug for løsninger på. Virksomhederne oplever mangel på arbejdskraft på alle kompetenceniveauer, herunder i særlig grad mangel på faglærte og specialister. Det mister virksomhederne og samfundet mange penge på. Samtidig ser vi, at der er mange unge, der hverken er i job eller uddannelse. Det er også en udfordring, at erfarne seniorer vælger at trække sig fra arbejdsmarkedet inden pensionsalderen.

Virksomhederne er et stykke henad vejen lykkedes med at håndtere rekrutteringsudfordringerne ved at fastholde og ansætte flere ældre og ved at ansætte flere medarbejdere fra landene omkring os. Udenlandsk arbejdskraft spiller bl.a. en stor rolle i forhold til at forebygge flaskehalsproblemer i visse brancher. Derfor er det vigtigt at kunne tiltrække og fastholde så mange udenlandske medarbejdere som muligt

Hidtil har virksomhederne kunnet løse udfordringen med mangel på medarbejdere ved at bl.a. hente arbejdskraft fra Tyskland og Østeuropa. Siden 2013 er antallet af udenlandske fuldtidsmedarbejdere vokset med 162.000 eller godt 16.000⁸ årligt. Uden dem var Danmarks økonomi ikke vokset med samme takt. En fortsat stigning i udbuddet af arbejdskraft de kommende år er afgørende for at understøtte virksomhedernes vækstpotentiale. Herunder er adgangen til udenlandsk arbejdskraft en vigtig kilde. Men ledigheden i de lande, hvor vi henter flest udenlandske medarbejdere, er lav, og i flere tilfælde er den nu lavere end i Danmark⁹.

Manglen på kvalificeret arbejdskraft er fortsat stor. Ikke bare i Danmark, men i store dele af Europa, og problemet ser ikke ud til at blive mindre fremover. Ifølge FN's prognoser vil der i 2030 være 12 mio. færre 20-64-årige i den arbejdsdygtige alder i Europa og Norden. Og faldet fortsætter i årene efter. I 2050 vil der være 45 mio. færre 20-64-årige i den arbejdsdygtige alder¹⁰. Den demografiske modvind i Europa vil derfor skærpe konkurrencen om at tiltrække flere dygtige, internationale kolleger til landene i Europa i de næste mange år fremover.

Samtidig er der, som anført tidligere, udsigt til meget små stigninger i den strukturelle beskæftigelse i Danmark i årene efter 2023.

Udover en række forslag, der øger virksomhedernes muligheder for at rekruttere flere medarbejdere fra udlandet, foreslår Dansk Erhverv, at der gennemføres en række reformtiltag på arbejdsmarkedet, der bidrager til at øge beskæftigelsen. Disse initiativer skønnes tilsammen

⁸ Jobindsats pba. Udlændingeregisteret, CPR-registeret, CVR-registeret.

⁹ Letter (danskeerhverv.dk)

¹⁰ 45 mio. færre 20-64-årige i arbejdsstyrken i 2050 i EU (danskeerhverv.dk)

at kunne forbedre beskæftigelsen med knap 18.000 fuldtidsbeskæftigede i 2030, samtidig med at det vil forbedre de offentlige finanser med 4,2 mia. kr. og øge BNP med knap 14 mia. kr.

Herudover anviser vi potentialer for at øge arbejdsudbuddet med yderligere omkring 66.000 i 2030 gennem forslag, der styrker den internationale rekruttering af kollegaer og studerende, styrker unges uddannelses- og meritmuligheder og som reducerer sygefraværet og deltidsbeskæftigelsen i den offentlige sektor. Disse potentialer kan dog ikke medregnes i gængse økonomiske modeller for arbejdsudbud, men potentialet er til stede. Potentialerne er beskrevet i dette afsnit, i afsnittet om uddannelse og i afsnittet om den offentlige sektor.

Permanent lavere beløbsordning på 375.000 kr. for udenlandsk arbejdskraft

I perioder, hvor ledigheden er over 3,75 pct., kan virksomhederne kun benytte beløbsordningerne til rekrutteringer til stillinger, hvor lønnen ligger over 445.000 kr., mens der i perioder, hvor ledigheden er lavere, er adgang til at rekruttere til stillinger, der aflønnes til 375.000 kr. og derover.

Beløbsordningerne skal forenkles, så det er muligt at ansætte via ordningerne til stillinger, der aflønnes til 375.000 kr. uafhængigt af ledighedsniveauet og uafhængigt af, hvor mange udlændinge, der har fået arbejdstilladelse via ordningen.

I forlængelse heraf er der behov for at få nedbragt sagsbehandlingstiden for ansøgning om arbejds- og opholdstilladelser for udenlandsk arbejdskraft til højst en måned. Der er herudover brug for at få afskaffet en række regler, der besværliggør ansættelse af udlændinge på danske virksomheder, herunder kravet om, at virksomhederne kun må aflønne udlændinge i likvider og ikke må tilbyde en højere løn end for tilsvarende danske lønmodtagere (formodningsreglen).

Herudover bør flere inkluderes flere i fasttrack-ordningen, så virksomheder ned til fem ansatte bliver inkluderet.

Initiativet skønnes at øge antallet af udenlandske medarbejdere med ca. 3.500 fuldtidspersoner, se tabel 1.

Højere dagpengesats de første tre måneder af ledighedsperioden afskaffes

Ledige, som har været medlem af en a-kasse i de seneste fire år og har haft to års beskæftigelse inden for de seneste tre år kan, inkl. et beskæftigelsestillæg, fra årsskiftet kunne modtage op til 23.449 kr. i dagpenge de første tre måneder af ledighedsperioden. Dermed krydser satserne i dagpengesystemet de laveste lønninger på arbejdsmarkedet.

Hvis grundprincippet om, at arbejdsdygtige voksne danskere i den erhvervsaktive alder som udgangspunkt skal forsøge sig selv og sin familie, skal give mening, så giver det ikke mening, at en del af dagpengesatserne ligger over mindstelønningerne. Derfor skal beskæftigelsestillægget afskaffes, hvilket øger den strukturelle beskæftigelse med ca. 750 på fuld tid i 2030.

Afdæmpet regulering af dagpenge og SU videreføres til 2030

Med skattereformen i 2012 blev der indført en afdæmpet regulering af en række satsregulerede skattepligtige overførselsindkomster for perioden 2016-2023, heriblandt dagpenge og SU. Den afdæmpede regulering medfører, at de omfattede indkomstoverførsler frem til og med 2023 reguleres med satsreguleringsprocenten minus den afdæmpede regulering i medfør af skattereformen. Den gældende årlige mindre regulering er for øjeblikket 0,75 pct. i forhold til den sædvanlige satsregulering.

Det bliver mere attraktivt at være i beskæftigelse frem for at modtage overførselsindkomst, hvilket sparer staten overførselsindkomster, flere kommer i beskæftigelse og skatteindtægterne stiger. Ifølge beregninger fra Finansministeriet var der fortsat 225.000 danskere i 2021, der havde en svag økonomisk tilskyndelse til at arbejde opgjort ved en nettokompensationsgrad ved ledighed på over 80 pct¹¹. Det foreslås at videreføre den afdæmpede regulering af dagpenge og SU frem mod 2030, hvilket ventes det at styrke de offentlige finanser med ca. 3,8 mia.kr i 2030 ifølge Finansministeriet¹².

For SU-modtagere skal forslaget også ses i lyset af, at det med den seneste politiske aftale fra september 2022 nu er blevet muligt at tjene 4.000 kroner mere ved siden af sin SU uden modregning, hvilket sker med tilbagevirkende kraft fra 1. januar 2022. For studerende på ungdomsuddannelser er fribeløbet nu (2023) oppe på 13.573 kr. per måned, og for de studerende på videregående uddannelser er fribeløbet nu oppe på 18.412 kr. per måned.

Med forslaget skønnes den strukturelle beskæftigelse at vokse med knap 9.000 fuldtidspersoner, hvoraf hovedbidraget på 7.000 personer stammer fra færre dagpengemodtagere.

Flere over 60 skal fortsætte med at arbejde

Godt 73.000 i alderen 60-67 år havde trukket sig tilbage på enten seniorpension, efterløn, eller tidlig pension og 100.000 i samme aldersgruppe modtog derudover enten førtidspension eller havde fået tilkendt et fleksjob i 2022. Selvom antallet af lønmodtagere over 60 er steget betydeligt de senere år, så er potentialet for at fastholde flere frem til pensionsalderen fortsat stort. Følgende initiativer kan bidrage til at øge beskæftigelsen blandt seniorerne over 60 år.

Færre på tilbagetrækningsordninger før folkepension i 2030

Godt 73.000 i alderen 60-67 år havde trukket sig tilbage i 2022 på enten seniorpension, efterløn, eller tidlig pension og 100.000 i samme aldersgruppe modtog derudover enten førtidspension eller havde fået tilkendt et fleksjob. Selvom antallet af lønmodtagere over 60 er steget betydeligt de senere år, så er potentialet for at fastholde flere frem til pensionsalderen fortsat stort.

Det er klart, at er man ude af stand til at arbejde, så skal der findes en løsning på det. Det bakker Dansk Erhverv også op om, men for mange seniorer uden helbredsproblemer benytter

¹¹ [FIU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 62: Svar på FIU 62 \(alm del\).docx \(ft.dk\)](#)

¹² Svar, Finansudvalgets spørgsmål nr. 180 (Alm. del) af 15. marts 2022 stillet efter ønske fra Troels Lund Poulsen, Samt Svar på Beskæftigelsesudvalgets spørgsmål nr. 431 (Alm. del) af 27. juni 2022 stillet efter ønske fra Niels Flemming Hansen (KF), samt Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 114 (Alm. del) af 14. januar 2021

tilbagetrækningsordningerne til at forlade arbejdsmarkedet før tid og den trafik indebærer et stort tab af værdifuld arbejdskraft. Det er ærgerligt.

Dansk Erhverv opfordrer til, at antallet af danskere på tilbagetrækningsordninger reduceres med 27.000 personer i 2030, hvilket øger den strukturelle beskæftigelse med godt 18.000 på fuld tid i 2030. Samtidig vil det forbedre de offentlige finanser med ca. 9,5 mia. kr. og BNP med 21,6 mia. kr.¹³

Seniorpræmie på 60.000 kr. i tre år

Seniorpræmien bør hæves til 60.000 kr. om året i tre år efter folkepensionsalderen for dem, der fortsætter med at arbejde mindst 30 timer om ugen. Aktuelt er præmien ca. 44.000 kr. første år og ca. 26.000 kr. andet år. Seniorer der fortsætter med at arbejde mindst 20 timer om ugen bør kunne opnå en tilsvarende reduceret præmie.

Dansk Arbejdsgiverforening har skønnet over effekterne af disse ændringer. DA skønner, at tiltaget vil øge arbejdsudbuddet med ca. 1.000 fuldtidspersoner i 2030¹⁴. Finansministeriet anerkender at effekten er positivt, men de har ikke foretaget en egentlig effektanalyse af de foreslåede ændringer og dermed har ikke fremlagt et bud på den skønnede effekt. Ministeriet har dog en forventning om at redegøre for de økonomiske konsekvenser ved at hæve seniorpræmien til 60.000 kr. om året i tre år ultimo november.

Bonus for mange års bidrag

Seniorer med 44 års anciennitet på arbejdsmarkedet og derover skal belønnes med en bonus, hvis de fortsætter med at arbejde de sidste tre år før folkepensionsalderen. Bonus pr. ekstra år i arbejde kan svare til efterlønsbonusen på ca. 14.000 kr. skattefrit, hver gang en person har arbejdet 481 timer (3 måneders fuldtidsbeskæftigelse). For en fuldtidsbeskæftiget svarer det til en årlig bonus på 56.000 kr. DA skønner, at forslaget vil øge arbejdsudbuddet med ca. 2.000 fuldtidspersoner i 2030 på baggrund af egne beregninger.

Dette tiltag ligner et forslag som Finansministeriet har tidligere regnet på om en fordobling af efterlønspræmien til efterlønsberettigede og skønnede at effekten dengang vil være ca. 1.000 personer i 2025¹⁵. Dette tiltag er dog rettet primært mod seniorer i målgruppen for tidlige pension. Da ordningen er fortsat ny, er det svært at skønne over, hvor mange seniorer ville ændre adfærden og ikke træder ud af arbejdsmarkedet tidligt i tilfælde af sådan bonus. Nærværende plan indeholder dog et forslag om at afskaffe Tidlig pensionsordning og dermed er dette forslag relevant i tilfælde at ordningen ikke er afskaffet.

Afskaffelse af seniorjobordning

Seniorjobordningen svækker incitamentet til at tage arbejde, da personer i seniorjob aflønnes med overenskomstløn. Hermed har personer med ret til seniorjob en tilskyndelse til at opbruge deres dagpengeret, da de har udsigt til indkomstfremgang i seniorjobbet. Samtidig er ordningen en udfordring for kommunerne, da kommunerne har pligt til at ansætte personer

¹³ <https://www.ft.dk/samling/20222/almdel/fiu/spm/215/svar/1965650/2723234.pdf>

¹⁴ <https://da.dk/globalassets/besk%C3%A6ftigelse/ambiti%C3%B8se-reformer-skal-skaffe-flere-medarbejdere.pdf>

¹⁵ <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/fiu/spm/416/svar/1809985/2448398.pdf>

berettiget til seniorjob, hvilket kan betyde dårligt jobmatch og lavere produktivitet. En afskaffelse af seniorjob skønnes at øge beskæftigelsen med omkring 500 fuldtidspersoner i gennemsnit om året frem mod 2030 jf. Beskæftigelsesministeriet.¹⁶

Fastholde 15 timers krav til seniorpension

En ansøger til seniorpension får (modsat en ansøger om førtidspension) alene vurderet sin arbejdsevne i forhold til aktuel beskæftigelse men ikke i forhold til andre job. Det bør ændres, så retten til seniorpension er betinget af ikke at kunne forsørge sig selv ved arbejde. Grænsen for arbejdskapacitet bør forblive uændret på maksimalt 15 timer om ugen. Forslaget skønnes at øge beskæftigelsen med ca. 1.000 personer.

Yderligere potentialer

Som beskrevet tidligere, anviser vi potentialer for at øge arbejdsudbuddet med yderligere ca. omkring 66.000 i 2030 gennem forslag, der styrker unges uddannelses- og meritmuligheder og som reducerer sygefraværet og deltidsbeskæftigelsen i den offentlige sektor mv. Disse potentialer kan dog ikke medregnes i gængse økonomiske modeller for arbejdsudbud, men potentialet er til stede. Potentialerne i dette afsnit, i afsnittet om uddannelse og i afsnittet om den offentlige sektor.

Paradigmeskifte for udenlandsk arbejdskraft

Danmark, EU og den øvrige vestlige verden står over for en massiv nedgang i arbejdsstyrken de kommende år, hvor færre skal forsørge flere. Samtidig viser beregninger fra Dansk Erhverv, at udenlandsk arbejdskraft løftede BNP i Danmark med 255 mia. kr. eller 9 pct. i 2022. Samtidig bidrog de med knap 18 mia. kr. netto til de offentlige finanser. Vores over 300.000 internationale kollegaer bidrager med andre ord allerede positivt til dansk økonomi og til velfærd.

Flere internationale kollegaer skal være en del af løsningen til at fremtidssikre Danmark. Det kræver, at Danmark indfører et decideret paradigmeskifte på området, der blandt indebærer partnerskaber med andre lande, og at man som arbejdende udlænding føler sig mere velkommen i Danmark. Derfor foreslår Dansk Erhverv nu, at Danmark skal indgå flere partnerskaber med andre lande, der skal sikre op imod 50.000 arbejdende personer hertil inden for de næste ti år. Og mere konkret foreslår Dansk Erhverv, at der frem mod 2030 indgås partnerskaber, der skal sikre 35.000 arbejdende personer i Danmark. Det skal vel at mærke være oven i det øgede arbejdsudbud fra reformerne i regeringsgrundlaget og indvandringen fra andre EU-lande.

Principper for et paradigmeskifte for udenlandsk arbejdskraft bør være:

1. Partnerskabsaftaler med udvalgte lande skal sikre, at flere udlændinge kommer til Danmark for at arbejde og fortrinsvis bygge på det fundament, at landene har et voksende arbejdsudbud og kompetenceoverlap med dansk arbejdskraftsefterspørgsel.
2. Udlændinge som kommer til Danmark via partnerskabsaftaler, skal ansættes på danske løn og ansættelsesvilkår. Ligesom aftalerne skal have fokus på at modarbejde ulovlig immigration.

¹⁶ <https://www.ft.dk/samling/20211/almdel/beu/spm/240/svar/1874071/2559266.pdf>.

3. Udlændingemyndighederne skal imødekomme og guide virksomhedens ansøgningsproces individuelt, når de henvender sig med henblik på at ansætte udenlandske medarbejdere.
4. Ansøgningsprocessen i forbindelse med rekruttering af udenlandske medarbejdere skal smidiggøres gennem en markant forenkling af reglerne og en fuld digitalisering af forløbene.
5. Medarbejdere fra datterselskaber i udlandet til danske virksomheder skal ubureaukratisk kunne rejse til Danmark og deltage i mødeaktiviteter, udviklingsprojekter og arbejdsopgaver af kortere varighed.
6. Rekrutteringskampagner skal i højere grad styrke kendskabet til mulighederne for at komme til Danmark for at arbejde.
7. Indsatsen for at hjælpe virksomheder med at rekruttere skal styrkes og udvides til at omfatte arbejdskraft fra lande uden for EU.

Ingen beløbsgrænse for certificerede virksomheder eller virksomheder med overenskomst

Certificerede virksomheder eller virksomheder med en overenskomst bør kunne rekruttere medarbejdere uden for EU uden en beløbsgrænse. Det vil betyde, at private og offentlige virksomheder i højere grad kan tiltrække faglærte og ufaglærte medarbejdere. Dansk Arbejdsgiverforening skønner, at tiltaget vil øge beskæftigelsen med omtrent 2.500 personer i 2030.

I forlængelse heraf er der behov for at få nedbragt sagsbehandlingstiden for ansøgning om arbejds- og opholdstilladelser for udenlandsk arbejdskraft til højst en måned. Der er herudover brug for at få afskaffet en række regler, der besværliggør ansættelse af udlændinge på danske virksomheder, herunder kravet om, at virksomhederne kun må aflønne udlændinge i likvider og ikke må tilbyde en højere løn end for tilsvarende danske lønmodtagere (formodningsreglen).

Herudover bør flere virksomheder inkluderes i fasttrack-ordningen, så virksomheder ned til fem ansatte bliver inkluderet. Kravet i dag er, at virksomheden mindst skal have 10 medarbejdere ansat.

Det økonomiske incitament til beskæftigelse i fleksjobordningen skal styrkes

Den økonomiske gevinst ved at gå op i arbejdstid, hvis man er ansat i et fleksjob, er typisk enten meget lille eller tæt på nul. Det manglende økonomiske incitament i fleksjobordningen er en afgørende barriere for at flere vælger at træppe op i tid, selvom de har ressourcerne til det. Med godt 92.000 personer ansat i et fleksjob er der et relativt stort potentiale for at tilvejebringe et arbejdsudbud ved at gøre det attraktivt at øge arbejdstiden, eftersom stort set ingen fleksjobbere trapper op i tid som udgangspunkt.

Dansk Erhverv forslår derfor, at den aktuelle tilskudssats reduceres fra 98 pct. af højeste dagpenge til 80 pct. af højeste dagpenge, og at fradraget i ydelsen for arbejdsindkomst samtidig harmoniseres, så den herefter udgør 45 pct. af arbejdsindkomsten. Dansk Arbejdsgiverforening skønner, at tiltaget vil øge beskæftigelsen med omtrent 2.000 personer i 2030.

Nye modtagere af kontanthjælpsydelse skal som udgangspunkt være jobparate

Som udgangspunkt skal alle, der begynder at modtage kontanthjælpsydelse, vurderes jobparate – ligesom det sker for flygtninge i dag. Forudsætningen for at få økonomisk hjælp skal være, at man tager jobbet, når det er der, og aktivt søger arbejde. I tillæg skal kontanthjælpsmodtagere også deltage i tilbud. Det er afgørende, at flere på kontanthjælpsydelse hurtigere finder fodfæste på arbejdsmarkedet. Det samme skal gælde for unge under 30 år. Desuden bør ungetillægget afskaffes. Ungetillægget til kontanthjælpsmodtagere under 30 år med andre udfordringer end ledighed på op til 2.500 kr. pr. måned kan bidrage til at fastholde unge længere tid på kontanthjælp fremfor at komme i uddannelse eller job. Dansk Arbejdsgiverforening skønner, at tiltaget vil øge beskæftigelsen med omtrent 2.000 personer i 2030.

Fremtidssikret uddannelse og forskning - der løfter alle

Viden og kompetencer er vores primære råstof i Danmark. Derfor er det helt afgørende for Danmarks fremtid, at vi har uddannelser i verdensklasse, og det er glædeligt, at flere og flere danske unge tager en uddannelse. I Danmark har vi en lang tradition for, at uddannelse betales af fællesskabet. Det er en vigtig forudsætning for, at flest muligt kan realisere deres fulde potentiale til gavn for både dem selv, for danske virksomheder og for samfundet.

Adgangen til uddannelse er fri og lige og begrænses hverken af social baggrund eller økonomisk formåen. Det er alene den enkeltes evner og indsats, der afgør, hvor langt man kan nå i livet. Det system skal vi værne om, for en god uddannelse er den bedste gave, vi kan give til hinanden. For det giver den enkelte de bedste muligheder i livet, og samtidig sikrer det de mest kompetente medarbejdere til danske virksomheder og den offentlige sektor.

Men vores uddannelsessystem har også udfordringer. Selvom flere får en højere uddannelse, er der for stadig for mange unge, som slet ikke får en uddannelse. Mange uddannelser tilbyder for lidt undervisning til de studerende, og alt for mange unge tager en uddannelse, der fører til ledighed. Vi skylder de unge at tage dem mere alvorligt ved at hæve kvaliteten på deres uddannelser og ikke lukke flere ind på hver uddannelse, end arbejdsmarkedet kan absorbere. Og samtidig skylder vi både offentlige og private arbejdsgivere at uddanne flere medarbejdere med de kompetencer, der er mangel på, i en tid hvor der er intens kamp om de unge.

Dansk Erhvervs forslag vedrørende uddannelse og forskning skønnes at øge beskæftigelsen med ca. 2.700 fuldtidspersoner i 2030. Det vil forbedre BNP med omkring 1,9 mia. kr. og øge investeringerne i forskning og uddannelse med 12 mia. kr.

Investeringer i bedre uddannelse

Dansk Erhverv foreslår at investere ca. 4,5 mia. kr. årligt i at fremtidssikre uddannelsessystemet inklusiv de allerede aftalte forbedringer på 0,9 mia.kr. til kvalitetsløft af erhvervsuddannelserne. Dvs. 3,6 mia.kr. i nye investeringer til bedre uddannelser, *jf. også tabel 2*. Midlerne prioriteres til bl.a. en styrket rekrutterings- og kvalitetsindsats til erhvervsuddannelserne. Erhvervsuddannelserne er den mest effektive måde at flytte tusinder af unge ind i varig beskæftigelse hvert år og er Danmarks mest markante eksempel på mønsterbrydende uddannelser. Hvis halvdelen af alle 25-årige uden en uddannelse løftes til en faglært uddannelse, og denne gruppe herigennem lukker 25 pct. af beskæftigelsesgab på det givne alderstrin, svarer det samlet set til et løft af beskæftigelsen på op mod 11.000 personer på lang sigt. Det skønnes at kunne øget arbejdsudbuddet med i størrelsesordenen 7.000 fuldtidspersoner i 2030.

Erhvervsuddannelser er dog under pres på grund af dalende tilslutning, og det skal vi rette op på. Den Forberedende Grunduddannelse (FGU) skal tilføres ekstra nødvendige ressourcer til at løfte mange flere af de unge, som har en svag arbejdsmarkedstilknytning. FGU er helt

afgørende i bestræbelserne på at bryde social arv og få alle unge med, herunder de 7 pct. af alle unge under 25 år, der hverken er i uddannelse eller beskæftigelse.

Tabel 2: **Grundskolen og erhvervsuddannelserne prioriteres højt**

Forslag	Mia. kr
Styrket praksisfaglighed i grundskolen	0,5
Tidlig indsats mod fagligt udfordrede	0,5
Styrkelse af den forberedende grunduddannelse	0,3
Digital omstilling i uddannelsessystemet	1,0
Sammenhængende ungdomsuddannelser & frie fagskoler mm. o	0,4
Styrkelse af de gymnasiale uddannelser, taxameterløft til hhx	0,2
Kvalitetsløft på de videregående uddannelser	0,5
Talentindsats gennem hele uddannelsessystemet	0,2
Investeringer i alt	3,6

Kilde: Dansk Erhverv.

Investeringerne i denne plan er både en nøgle til at få flere ind i arbejdsstyrken og en forudsætning for at uddanne flere faglærte.

Investeringer i uddannelse finansieres med 2,4 mia. kr. ved en omlægning af SU-stipendiatet på kandidatuddannelser til et rentefrit lån, *jf. nedenstående afsnit*. De resterende ca. 1,2 mia. kr. finansieres af øvrige reformer, som Dansk Erhverv peger på her i udspillet.

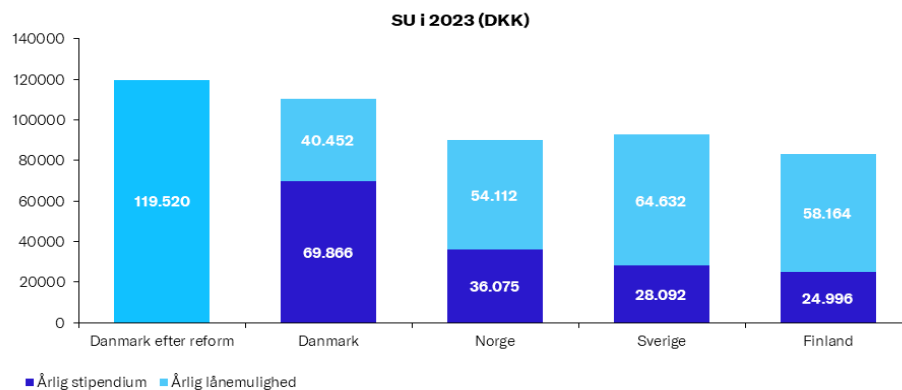
En omlægning af SU-stipendiat på kandidatuddannelser til lån

I 2024 ventes udgifterne til SU-stipendier at være omkring 21,7 mia. kr.¹⁷. Det er over halvdelen af de samlede udgifter til de videregående uddannelser. Danmark bruger desuden cirka dobbelt så mange penge på SU som vores nabolande Sverige og Norge. Ifølge Vismændene tyder forskningen generelt på, at det ikke er af stor betydning for studieomfanget, om uddannelsesstøtten ydes som stipendier eller lån på kandidatuddannelserne. Dansk Erhverv foreslår, at SU-stipendiat på kandidatdelen erstattes af en mulighed for rentefrit studielån, der svarer til det samme stipendiatbeløb, som nuværende studerende får før skat, *jf. også figur 5*. Samtidig får de studerende et større samlet rådighedsbeløb i kandidatårene sammenlignet med før reformen. Det skyldes, at der ikke betales skat af SU-lån. Samtidig vil en omlægning medvirke til at begrænse de høje omdiskuterede SU-udgifter til EU-studerende. Dansk Erhverv mener, at et loft over engelsksprogede uddannelser vil skade internationaliseringen og arbejdsudbuddet. Virksomheder efterspørger arbejdskraften og det globale udsyn.

¹⁷ 2024 skøn er fra forslag til finanslov for 2024 (august 2023).

Figur 5 **Kandidatdelen: Fordeling mellem SU og lån før og efter ændringen, 2023.**

Kilde: Dansk Erhverv pba. www.su.dk/satser.

<https://www.lanekassen.no/nb-NO/stipend-og-lan/norge/universitet-og-hogskole/>

https://www.csn.se/languages/english/student-grants-and-loans-for-studies-in-sweden.html#expand:sv10_6a02f90f175ae6d7c395b3

<https://www.kela.fi/web/en/financial-aid-for-students-study-grant>

Note: Årligt stipendium er efter skat.

Provenuet, der frigives ved omlægningen, investeres i uddannelsessystemet. Finansministeriet skønner, at forslaget tilvejebringer et provenu på 2,4 mia. kr. Beskæftigelsen stiger med ca. 2.700 personer bl.a. som følge af hurtigere færdiggørelse af studiet. Dertil kommer, at de studerende vil arbejde mere ved siden af studiet, hvorfor den reelle effekt må forventes at være noget større.

Fire procent af BNP skal tilfalde forskning

Danmarks position inden for ny teknologi og forskning er under pres. Landene omkring os har skruet op for deres aktiviteter og har allerede sat nye og ambitiøse mål for deres forskningsinvesteringer. Forskning er afgørende for at understøtte en langtidssikker vækst og jobskabning. Og det er udviklingen af ny teknologi og forskning, der kan sætte gang i Danmarks næste store eksporteventyr. Der er brug for, at der investeres betydeligt i nye muligheder, som AI og kvante, der begge har potentiale for at sikre Danmark en førerposition i Europa.

Forskning er afgørende, hvis vi skal finde nye løsninger på store samfundsudfordringer som klimakrisen, ressourcemangel, bedre sundhed og en aldrende befolkning. Den offentlige

forskning er på mange måder en isbryder for nye ideer til det private. Der er en række rapporter, der peger på, at samfundsafkastet af offentlige investeringer i forskning og udvikling er betydeligt. Udenlandske studier viser, at for hver krone, det offentlige investerer i forskning og udvikling, får samfundet værdi for mellem 1,2 og 1,5 kr.¹⁸ Flere af vores nabolande har sat nye ambitiøse mål for deres forskningsinvesteringer, fx har Sverige og Finland allerede opstillet mål om 4 pct. af BNP.

Dansk Erhverv mener, at der er brug for, at Danmark følger trop og sætter et ambitiøst mål for dansk forskning. I 2030 bør offentlig og privat forskning udgøre 4 pct. af BNP mod 3 pct. i dag. Det skal indføres gradvist, og med Dansk Erhvervs 2030-plan afsættes derfor yderligere 8,0 mia. kr. til den offentlige forskning i 2030. Herunder foreslås det, at:

- Der reserveres en pulje, der giver universiteterne en præmie på 50 øre for hver krone, universitetet får som nye eksterne bevillinger fra EU eller private virksomheder og fonde ud over niveauet for 2019.

For at skabe mere samarbejde med SMV'er, vil tilskuddet i stedet være på 1 krone for hver krone, der modtages fra en virksomhed med færre end 250 medarbejdere.

Yderligere potentialer:

Flere unge skal have en uddannelse

Vi er langt fra at nå målene i folkeskolen. Børns muligheder er stadig påvirket af deres sociale baggrund. Tal fra Rockwool Fonden viser, at mens næsten 30 pct. af ufaglærtes børn også bliver ufaglærte, så gælder det kun 5 pct. af akademikernes børn¹⁹. En ny undersøgelse fra Rockwool Fonden konkluderer, at børns uddannelse er lige så afhængig af deres forældres, som den var for 40-50 år siden²⁰. Faktisk er vores evne til at bryde den social arv gennem uddannelse ringere i dag end for to årtier siden.

Hvis flere skal blive en del af arbejdsfællesskabet, er der behov for en uddannelsespolitik, der bryder den onde cirkel med frafald, fravær og mistrivsel. Vi bliver nødt til at gøre mere for at uddanne de kloge hoveder og hænder. En af de største udfordringer, vi har i Danmark, er de ca. 20 pct. unge, der forlader grundskolen, og som ikke forventes at få en erhvervs-kompetencegivende uddannelse, inden de fylder 40 år. Samtidig er manglen på faglærte stor og stigende. Derfor foreslår vi at investere yderligere 1,9 mia. kr. årligt i grundskolen samt erhvervs- og ungdomsuddannelserne.

Samtidig er beskæftigelsesfrekvensen for personer med højst en grundskoleuddannelse markant lavere end for personer med en uddannelse. Hvis flere får en uddannelse, kan det bidrage til at øge beskæftigelsen for de unge, som ellers ville ende i restgruppen. For eksempel er beskæftigelsesfrekvensen for faglærte i 30'erne konsekvent over 30 pct. point højere end for ufaglærte på de samme alderstrin, *jf. Reformkommissionen*.

¹⁹ Skaksen m.fl., 2018

²⁰ ROCKWOOL Fonden 2021.

Bedre merit i uddannelsessystemet skal øge fleksibilitet og arbejdsudbud

Cirka hver tredje ung, som begynder på en videregående uddannelse, falder fra. Beregninger fra Dansk Erhverv viser et årligt frafald på ca. 25.000 årsværk. I dag går en stor del af den viden tabt, hvis man skifter fra en uddannelse til en anden. Faktisk kommer mellem hver fjerde og hver tredje optagne på en videregående uddannelse med dele af en tidligere uddannelse i bagagen. Hvert tabt årsværk koster mere end 250.000 kr. i tabte uddannelsesmidler og mistet arbejdsudbud.

Dansk Erhverv foreslår, at de videregående uddannelser – universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier – laver en samlet aftale om at øge arbejdsudbuddet via merit på 5.000 fuldtidspersoner i 2030. Aftalen vil frigive ca. 1,3 mia. kr. årligt i såvel uddannelsesmidler som øgede skatteindtægter. Dansk Erhverv foreslår at pengene, der frigives, tilbageføres til uddannelserne til at øge kvaliteten.

Mere kvalitet i den offentlige sektor

I Danmark hænger vækst og velfærd sammen. Hvis vi fortsat skal nyde en høj velfærd i Danmark, skal vi have fokus på, at økonomien også vokser. Det forudsætter bl.a., at produktiviteten eller effektiviteten i især den private sektor hele tiden vokser. På samme måde er der behov for, at der i den offentlige sektor – ligesom i den private sektor – hele tiden er fokus på at løse opgaverne smartere og mere effektivt. Det kan være gennem øget digitalisering og øget anvendelse af data og AI i endnu flere dele af den offentlige sektor. Det kan være gennem et endnu større fokus på bedre sundhed, der kommer hele samfundet til gavn. Og det kan være ved, at en større andel af velfærdsydelserne konkurrenceudsættes og dermed produceres af den private sektor. Herudover kan det offentlige også bidrage til at øge arbejdsudbuddet i Danmark ved, at flere end i dag arbejder på fuld tid.

Med planen øger vi det offentlige forbrug til det demografiske træk på 17,8 mia. kr. i 2030. Herudover investerer vi yderligere 5 mia.kr. i bedre velfærd, herunder til en styrket sundhedsindsats. Samtidig skal der investeres 12,3 mia. kr. frem mod 2030 i en reserve til grønt råderum og til opfyldelse af Nato-målsætningen i 2030.

Effektiviseringer i det offentlige inkl. digitalisering og konkurrenceudsættelse

Bedre organisering af arbejdet, ny teknologi og digitalisering kan frigive kollegaer og gøre produktionen mere effektiv, når vi kigger over en længere årrække. Fra 2007 til 2022 er der årligt leveret 0,9 pct. gennemsnitligt mere offentlig service. Til gengæld er udgifterne til den offentlige service alene steget med gennemsnitligt ca. 0,6 pct. årligt. Det vil med andre ord sige, at vi hvert år i gennemsnit har fået ca. 0,3 pct. mere service for de samme penge årligt. Effektiviseringsgevinster på 0,3 pct. årligt svarer til ca. 10 mia.kr. i 2030, hvilket inkluderes i denne 2030-plan. Det kan for eksempel skyldes ny teknologi, der kan betyde, at flere patienter kan behandles i sundhedsvæsenet uden at bruge flere penge – eller at arbejdsgangene er blevet mere effektive. Det kan også skyldes en række reformer af den offentlige sektor, som har gjort den offentlige sektor mere efficient.²¹

Herudover har fokus på digitalisering af en stadig større del af den offentlige sektor også bidraget til at øge effektiviteten i den offentlige sektor. Samtidig har konkurrenceudsættelse af velfærdsydelser bidraget til effektiviseringerne gennem produktivitetstigningerne i den private sektor. Til trods for, at det ikke er muligt isoleret at vurdere effekten af disse tiltag, vurderer Dansk Erhverv, at potentialet for øget effektiviteten, fx gennem øget konkurrenceudsættelse og digitalisering, fortsat er stort. Samtidig har tiltagene potentiale til at frigive flere medarbejdere til den private sektor.

²¹ Danmarks Statistik vha. input- og outputmetoden.

Investeringer i mere velfærd, herunder bedre sundhed

Foruden at sikre, at pengene følger med, når vi bliver flere ældre og børn, er der også frem mod 2030 behov for investeringer i mere og bedre velfærd, der bl.a. skal gøre endnu flere danskere i stand til at få en tilværelse, hvor de kan bidrage på arbejdsmarkedet. Derfor investeres frem mod 2030 i alt 5 mia. kr. til at hæve kvaliteten i velfærden, herunder på sundhedsområdet inkl. psykiatrien samt til en styrket indsats for mennesker med handicap og udsatte. Hvis vi sikrer det rette tilbud i den rette kvalitet fra start, så bruger vi samfundskronerne bedst og sparer penge på sigt. I dag kan over 15.000 forældre ikke arbejde, fordi deres børn er syge, har et handicap eller mistrives og ikke kan komme i skole. Det resulterer både i tabt arbejdsfortjeneste og i høje udgifter for staten. I 2021 fik forældre 1,6 mia. kr. i tabt arbejdsfortjeneste. Det er omkring 610 mio. kr. mere end i 2017, viser tal fra Danmarks Statistik.

Mindre sygefravær, hurtigere og bedre behandlinger, senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet og generel sund aldring bliver vigtigere og vigtigere for vores samlede arbejdsudbud og dermed også vores samlede velfærd i Danmark. Værdien af sundhed spredt sig nemlig i samfundet som ringe i vandet. Også herhjemme er der stor fokus på betydningen af sundhed. Det Økonomiske Råd har bl.a. tidligere koblet muligheden for fortsat at have råd til velfærd med behovet for bedre sundhed for alle – ikke mindst for de ældste på arbejdsmarkedet. Samtidig har Vismændene fx fremhævet, at en øget indsats for at forbedre sundhedstilstanden og forebygge nedslidning vil have potentiale til at øge arbejdsudbuddet. Bedre sundhed og senere tilbagetrækning hænger nemlig sammen. Derfor skal der investeres i bedre sundhed.

Udfordringerne i sundhedsvæsenet er imidlertid massive med flere ældre, flere kronikere, flere behandlingsmuligheder og knaphed på kvalificeret arbejdskraft. Det offentlige og de private aktører skal spille sammen om bedre og hurtigere behandling, mere forebyggelse samt udbredelse og udvikling af innovative løsninger, herunder velfærdsteknologi. Derfor foreslår Dansk Erhverv bl.a., at patientrettighederne styrkes og udvides gennem et tættere samarbejde mellem de offentlige og private hospitaler, der vil øge den samlede behandlingsskapacitet. Det skal bl.a. ske gennem indførelsen af fuld digital viderehenvielse og booking, så borgere direkte kan henvende sig hos en offentlig eller privat leverandør i tilfælde, hvor det frie eller udvidede frie sygehusvalg er en mulighed. Dertil foreslår Dansk Erhverv etablering af nære sundhedstilbud med private aktører som driftsherrer, mhp. at borgere får en endnu bredere palette af sundhedsydelser tættere på eget hjem. Desuden foreslår Dansk Erhverv, at der sker en national udbredelse af digital hjemmemonitorering og behandling af borgere i eget hjem med henblik på at forebygge indlæggelser.

Herudover foreslår Dansk Erhverv bl.a., at der investeres i:

- Effektiv nedbringelse af ventelister, så behandlingsgarantien igen bliver 30 dage og med fokus på at viderehenvise patienter, så det offentlige får mest sundhed for pengene (ved at øremærke en pulje til hurtig udredning af behandling på privathospitaler)
- National udbredelse af digital hjemmemonitorering og behandling
- At Danmark har et sundhedsvæsen i verdensklasse med adgang til de mest innovative behandlinger af højeste kvalitet
- Flere senge, bedre efterforsorg og bedre forebyggelse i psykiatrien

- Den rette indsats fra start til mennesker med handicap, så de ikke ender uden for fællesskaberne på grund af lange sagsbehandlingstider og fejlvisitation, og så pårørende til børn med handicap ikke skal forlade arbejdsmarkedet for at give deres børn den støtte, fællesskabet burde tilbyde.

Det er ikke i dag muligt at gennemføre konsekvensberegninger af en samlet indsats på området. Samtidig er det et underbelyst emne i forhold til vurderingerne af den finanspolitiske holdbarhed.

Yderligere potentialer:

Mindre sygefravær i det offentlige

Ansatte i kommunerne og regionerne har et markant højere sygefravær end ansatte i den private sektor. Det er dyrt for de offentlige finanser, idet kommunerne og regionerne derfor har flere ansatte, end de reelt har brug for, og som i stedet kunne ansættes i den private sektor. DA har beregnet et potentiale for beskæftigelsen, hvis kommunerne og regionerne sænker deres sygefravær til niveauet for den private sektor inden for samme jobfunktioner, og hvor der samtidig tages højde for kønssammensætningen. På baggrund af beregningerne skønnes det, at potentialet svarer til en frigivelse af 5.700 og 1.500 fuldtidsbeskæftigede i henholdsvis kommunerne og regionerne. En indfrielse af det fulde potentiale på i alt 7.200 fuldtidspersoner er formentlig svært, men beregningen indikerer, at en indsats omkring sygefravær særligt i kommunerne vil bidrage til flere beskæftigede.

Finansministeriet har dertil beregnet, at det vil øge arbejdsudbuddet med 5.000 fuldtidsansatte årligt, hvis sygefraværet nedbringes med bare én dag om året i regioner og kommuner og ½ dag i staten og det private.²² Derfor bør større fokus på sundhed også være en naturlig del af fremtidige reformer i Danmark.

Flere stillinger i den offentlige sektor skal udbydes på fuld tid

Brugen af deltidsstillinger i den offentlige sektor er omfattende, og der er et stort potentiale i at udbyde flere stillinger på fuld tid. Det gælder ikke mindst i kommunerne, hvor 26 pct. er deltidsansatte. I regionerne arbejder 17 pct. af de ansatte på deltid.

Dansk Erhverv foreslår, at kommunerne pålægges at sænke deltidsfrekvensen med 5 procentpoint fra 26 til 21 pct. (svarende til gennemsnittet for de 10 bedste kommuner). Det vil øge arbejdsudbuddet med ca. 6.100 fuldtidspersoner. Tilsvarende foreslås det, at regionerne reducerer deres deltidsfrekvens med 5 procentpoint fra 17 til 12 pct. Det vil øge arbejdsudbuddet med 1.700 fuldtidspersoner. Samlet øges arbejdsudbuddet med i alt 7.800 fuldtidspersoner.

Måltallet for kommunerne og regionerne indføres gradvist over perioden 2024-2027. Det vil give kommunerne og regionerne tid til at omstille sig til færre deltidsansatte. En væsentlig del af måltallet vurderes at kunne indfris ved at aftale et decideret stop for deltidsansættelser i den enkelte kommune og region, indtil de overholder det fastsatte måltal. Supplerende kan det overvejes at indbygge et økonomisk incitament for den enkelte kommune, hvor for eksempel fordelingen af bloktilskuddet afhænger af, om kommunen bevæger sig mod målet.

²² [Ny Kommission skal sætte fremtidens reformkurs \(fm.dk\)](#)

Udgangspunktet er, at det ekstra arbejdsudbud skal komme den private sektor til gode. Øget arbejdstid hos SOSU'er og pædagoger kan dog også understøtte, at den offentlige ældrepleje kan følge med en aldrende befolkning, og at minimumsnormeringerne i daginstitutionerne kan realiseres. Effekten er ikke indregnet her og vil afhænge af, hvilke konkrete tiltag der indføres.

Bedre rammer for grøn omstilling og digitalisering mv.

Det er afgørende, at rammevilkårene for danske virksomheder hele tiden forbedres, hvilket styrker danske virksomheders konkurrenceevne og den fortsatte økonomiske vækst i Danmark.

Konkret foreslår Dansk Erhverv at oprette en fast investeringsramme på finansloven stigende fra 0,6 mia.kr. i 2025 til i alt 5 mia.kr. i 2030 og frem, der årligt forbedrer danske virksomheders rammevilkår. De seks rammevilkår er:

- Uddannelse
- Adgang til kvalificeret arbejdskraft
- Viden & forskning
- Skat
- Transport & digitalisering
- Indre marked & frihandel

Vi har i de senere år set, at erhvervslivets behov er meget omskiftelige. I 2020-2022 var det corona-pandemien, der udfordrede virksomhederne. I 2022 var det stigende energipriser og forsyningssikkerhed, der presser virksomhederne. Frem mod 2030 kan vi ikke forudsige udfordringerne, hvilket gør det oplagt at have en årlig investeringsramme. Midlerne i en investeringsramme kan bl.a. bruges på:

- Flere tiltag, der øger arbejdsudbuddet løbende frem mod 2030
- Styrkelse af den grønne omstilling
- Sænkelse af skatter og administrative byrder
- Forbedrede vilkårene for iværksættere
- Styrket digitalisering af Danmark
- Forbedret forsknings- og uddannelsessektoren i Danmark

Dansk Erhverv vil løbende præsentere forslag, der styrker rammevilkårene i Danmark. Her og nu foreslår Dansk Erhverv, at der af investeringsrammen afsættes midler til investeringer i den grønne omstilling og til styrkelse af rammevilkårene for digitaliseringen i Danmark, *jf. nedenfor*.

Turbo på den grønne omstilling herunder ift. tung vejtransport

Danmark og Europa befinder sig i en ny virkelighed. Med Ruslands invasion af Ukraine handler klima- og energipolitik ikke bare om klimapåvirkning og forsyningssikkerhed. Klimapolitik

er blevet sikkerhedspolitik. Dermed har Danmark fået endnu et afgørende incitament til at sætte yderligere turbo på den grønne omstilling, så vi kan forblive i den grønne førertrøje.

Danmark skal være foregangsland, når det kommer til grøn omstilling. Det giver Danmark og danske virksomheder et unikt udgangspunkt for at bidrage til hele verdens grønne omstilling og til Europas frigørelse fra russisk gas. Og det bidrager til, at vi når vores ambitiøse klimamål, mens vi viser vejen for resten af verdens grønne omstilling.

Den grønne omstilling skal fortsat være et væksteventyr for dansk erhvervsliv, og der er brug for, at vi får alle erhverv med. Derfor er der også brug for, at vi understøtter de brancher, hvor det teknologiske ståsted vi har i dag i mindre grad understøtter en grøn omstilling. Det gælder blandt andet transportområdet som skibe, fly og den tunge vejtransport. For transport er en nødvendighed i det danske samfund. For den nationale sammenhængskraft og det internationale udsyn. Men transportsektoren står også for en stor del af Danmarks samlede CO₂-udledning. Derfor ligger der et stort potentiale i at omstille og gøre transporten mere grøn.

Omlæg grønne puljer til fradrag

Når det kommer til den grønne omstilling, er mange danske virksomheder allerede i fuld gang. Hver dag står virksomhederne over for beslutninger om at investere i energibesparelser, købe grøn strøm, hjælpe forbrugerne med at træffe grønne valg, eller investere i helt nye teknologier. Grønne tilskudspuljer med intentioner om at sætte fart i den grønne omstilling, ender med at gøre det modsatte på grund af unødvendigt bureaukrati, administrative omkostninger og stop-go effekter i markedet. Derfor foreslår Dansk Erhverv, at tilskudsordningerne til energieffektivisering og grøn omstilling af erhvervslivet omlægges til elektrificerings- og energieffektivitetsfradrag²³, så markedet får lov til at drive den grønne omstilling fri for stop-and-go effekter.

Grøn behandlingsgaranti

Udbygningen af vedvarende energi på land og til vands er gået i stå, og Danmark vil mangle store mængder grøn strøm i 2030. En af hovedårsagerne er langsom og bureaukratisk tung sagsbehandling af ansøgninger samt årelange klagesager om mus, ænder og andre dyr for den vedvarende energi på land. Derfor foreslår Dansk Erhverv at indføre en Grøn Behandlingsgaranti, så ansøgere får svar på deres ansøgninger inden for 1 år, og evt. klagesager afgøres inden for 1 år. Det kræver klare regler og vejledning i miljøhensyn, mere fokuserede klageprocesser og et økonomisk incitament for kommunerne, og de skovejere og landmænd, der ofte ejer jordene.

Fremtidssikre elnettet

Den enorme udbygning af vedvarende energi vil kræve en markant udbygning og digitalisering af vores elnet. Det kræver massive investeringer i udbygningen af det danske elnet frem mod 2030. Reguleringen bygger på fortidens fossile verden, og tager ikke højde for behovet for en markant øget udbygning af nettet sammenholdt med behovet for en stærk forbrugerbeskyttelse. Det er vigtigt, at vi sikrer omkostningseffektive tariffer for forbrugeren, samtidigt med at netudbygningen bliver tilstrækkelig i omfang og tempo.

²³ Fx ved at øge afskrivningsgrundlaget for investeringer, som ved aftale om grøn skattereform fra 2020.

Grøn omstilling af tung vejtransport

Den grønne omstilling af den tunge vejtransport spiller en vigtig rolle for, at Danmark når sine klimamål for 2030. Her er udbredelsen af grønne lastbiler og tilhørende ladeinfrastruktur afgørende for at sænke sektorens CO₂-udledninger. Der er tale om helt ny teknologi, som fortsat er i sin spæde start og derfor ikke er konkurrencedygtig på prisen. Som Danmark tidligere har erfaret med bl.a. vindmølleindustrien og persontransporten, kan statslige investeringer på 2 mia. kr. i sektorens grønne omstilling i en kort overgangsperiode være med til at kickstarte udviklingen og fremme efterspørgsel efter grønne alternativer, indtil markedet er modent. Der er brug for, at Danmark investerer i den grønne omstilling af den tunge vejtransport i den samme rejse. Godstransporten er i høj grad udsat for international konkurrence, og vi skal lade os inspirere af vores naboland, Sverige, Norge, Finland, Holland og Tyskland, der giver investeringstilskud til indkøb af grønne teknologier.

Grøn luftfart

Luftfartssektoren spiller en stor rolle for dansk økonomi og udgør et væsentligt bindeled mellem Danmark og resten af verden. Luftfarten bidrager nemlig ikke kun med jobs direkte forbundet med luftfart, såsom i lufthavnene og hos flyselskaberne. Hoteller, restauranter, forlystelsesparker, butikker og mange andre virksomheder er alle dybt afhængige af en velfungerende luftfartssektor med en høj grad af national og international tilgængelighed.

Samtidig har luftfartssektoren en bunden opgave i at reducere sit klimaaftryk markant på linje med alle andre sektorer. Dansk Erhverv støtter SVM-regeringens ambition om en grøn indenrigsrute i 2025 og 100 procent grøn indenrigsluftfart i 2030. Af hensyn til at sikre en konkurrencedygtig sektor bør en passagerafgift maksimalt fastsættes på 50 kroner. Dertil bør hele provenuet tilbageføres til den grønne omstilling af luftfartssektoren. Samtidig er det vigtigt, at en national passagerafgift udfases i takt med, at EU-kravene for grøn luftfart (ETS og Re-fuelEU) indføres. Så sektoren ikke dobbelt beskattes.

Digitale løsninger og kunstig intelligens som del af løsningen på fremtidens udfordringer

Danmark har i mange år været europamestre i digitalisering. Men sidste år måtte vi overlade tronen til vores nordiske naboer i Finland. Vi har tabt pusten og er ikke længere den absolut førende i offentlig digitalisering (jf. faldende placering på DESI-indekset). Mange andre lande har accelereret deres udvikling under Covid-19, og målt på digitale unicorns og skalering af it-virksomheder er Danmark bagud på point. Det gælder overraskende nok også brugen af digitale løsninger til grøn omstilling, hvor Danmark er sidst i Europa.

Sat på spidsen lever Danmark på fortidens digitale investeringer og visioner, og det er på tide at gentænke de digitale muligheder. Vi skal ikke stille os tilfreds med at bruge teknologierne til effektiviseringer og besparelser, men derimod sikre innovationskraft og skabe kvalitet og ny værdi. For den enkelte, for erhvervslivet og for det danske samfund. Vi har derfor behov for et opgør med Danmarks digitale selvforståelse – og for at vi kommer op i gear. Dels for at gribe digitaliseringens mange muligheder, før andre lande og virksomheder løber fra os i kapløbet om fremtidens forretningsmuligheder og jobs. Dels for at håndtere de samfunds- og konkurrencemæssige udfordringer, der følger med en data-økonomi og udrulningen af nye teknologier.

Cybersikkerhed

Krigen i Ukraine har forhøjet cybertruslen, og det står klart, at krig i dag både foregår på slagmarken, men også i cyberspace. Cybertruslen kræver derfor et helt andet niveau af offentligt-privat samarbejde for at beskytte danske samfundsinstitutioner og vores virksomheder. Samtidig rammes danske virksomheder af en række EU-lovgivning på cyberområdet (NIS2, Cyber Resilience Act mv.) Derfor foreslår Dansk Erhverv, at der frem imod 2030 afsættes 70 mio. kr. til virksomhedsrettet rådgivning hos sektormyndighederne så cybersikkerhed i fremtiden kan blive en danske styrkeposition.

Offentlig digitalisering

Den offentlige digitalisering skal tilbage at køre på alle cylindre som led i udviklingen af et velfærdssamfund under pres, og som en vigtig drivkraft for innovation og aftager af private aktørers nye løsninger. Vi skal sikre kvalitet og udforske samarbejdsformer, der skaber ny værdi og samtidig sikrer et offentlig-privat samarbejde, der giver plads til og ikke sker på bekostning af velfungerende private markeder.

Dansk Erhverv foreslår, at der afsættes 500 mio. kr. til en ny, ambitiøs dansk strategi for brugen af kunstig intelligens i den offentlige sektor. Strategien skal både omfatte en samlet plan for brugen af kunstig intelligens og automatisering i den offentlige sektor og fokusere på stor-skalaimplementering af allerede afprøvede løsninger. Samtidig skal planen fokusere på at løse de udfordringer, der tidligere har bremset brugen af kunstig intelligens i den offentlige sektor. Det drejer sig fx om udfordringer med datakvalitet, dataformater, sikker deling af data ml. systemer, fortolkning af GDPR samt udfordringer med juridiske dokumenter og risikovurderinger.

Digital infrastruktur

Den næste generation af digital infrastruktur (5G, fiber, cloud) repræsenterer 'togskinnerne' for det digitale samfund og er virksomhedernes vigtigste rammevilkår. De skal fremmes, og stabile og hurtige bredbåndsforbindelser skal komme alle til gode. Vi skal også have mere fokus på cloud, hvor partnerskaber og krav til globale udbydere skal sikre ansvarlig teknologiudvikling, værdiskabelse og arbejdspladser i Danmark.

Kvanteteknologi

Kvanteteknologi har helt enorme potentialer. Derfor er vi i Dansk Erhverv glade for, at SVM-regeringen har fokus på området og Dansk Erhverv hilser kvantestrategien fra 2023 og de nye investeringer i kvante velkommen. I Danmark har vi et godt udgangspunkt for at blive førende på kvanteteknolog. Både på grund af vores forskningstradition, med bl.a. Niels Bohr instituttet og andre verdensførende forskningsinstitutioner, og med NATO's DIANA center i Danmark. Men der er også en risiko for, at vi bliver overhalet. Andre lande investerer langt mere i kvanteområdet. Så det er nu, vi skal rykke. Bl.a. for at sikre, at vores forskning også omsættes til innovative startups og forretningsmæssigt økosystem. Det er forudsætningen for at skabe fremtidens jobs og innovation i Danmark.

Kunstig intelligens

Kunstig intelligens kan blive den helt store game changer. Derfor skal digitale forretningsmodeller og øget brug af data være en innovations- og vækstmotor for dansk erhvervsliv – så vi skaber flere nye virksomheder og i langt højere grad også få succes med at skalere virksomheder i Danmark. Det kræver dog massive investeringer. For at Danmark ikke kommer til at

tabe yderligere markedsandele²⁴, foreslår Dansk Erhverv at fremme udviklingen og skaleringen af danske AI-iværksættere- og virksomheder ved at omfordele midler i regi af Innovationsfonden og Danmarks Eksport- og Investeringsfond med specifikt fokus på finansiering af virksomheder, der udvikler kunstige intelligens-løsninger. Konkret foreslår Dansk Erhverv, at Innovationsfonden og Eksport- og Investeringsfonden øremærker 250 mio. kr. årligt til finansiering af AI-projekter. De investeringer skal geares af tilsvarende private investeringer, så der årligt investeres i alt 500 mio. kr. i danske AI-projekter.

Samtidig skal vi sikre, at de danske AI-virksomheder ikke flytter hjemmefra. Danske AI-virksomheder oplever manglende incitament til at udvikle og fastholde deres forretning i Danmark. Usikkerhed om reglerne må ikke være en barriere for, at anvendelse og deling af data bliver en kilde til innovation og vækst i dansk erhvervsliv. Derfor er der behov for øget adgang til vejledning og rådgivning om reglerne for ejerskab og rettigheder ved anvendelse og deling af data. En mere proaktiv myndighedstilgang kan bidrage til at skabe klarhed over reglerne for virksomhedernes brug af data, bistå med tilpasning til ny regulering, udnyttelse af testmuligheder som sandkasse-faciliteter – og i det hele taget tilskynde og understøtte udvikling og anvendelse af AI, i stedet for at hæmme det. For at sikre at Danmark, i EU-regi, arbejder målrettet på at lette den administrative byrde for AI-drevne virksomhedsinitiativer, foreslår Dansk Erhverv, at der afsættes 100 mio. kr. til at rydde op i administrative og regulatoriske barrierer.

Digitale kompetencer

Myndigheder og virksomheder skal have langt bedre adgang til medarbejdere med digitale kompetencer og dannelse. Det er nøglen til langsigtet succes. Og til at sikre, at alle bliver en del af det digitale fællesskab – på arbejdsmarkedet og i vores digitale samfund og demokrati. Det kræver nye indsatser fra grundskolen, over de videregående uddannelser og til efteruddannelse og på forskningsniveau.

²⁴ Dansk Erhverv: AI-Investeringer: EU kan ikke følge med (september 2023)

DANSK ERHVERV

Børsen
1217 København K

www.danskerhverv.dk
info@danskerhverv.dk
T. + 45 3374 6000

Vi handler på vegne af vores medlemmer

I Dansk Erhverv handler vi hver dag på vegne af 18.000 medlemsvirksomheder og flere end 100 brancheforeninger. Vi er erhvervsorganisation og arbejdsgiverforening for et af verdens mest handlekraftige erhvervsliv.

Vi tilbyder rådgivning inden for medarbejder- og virksomhedsforhold og politisk gennemslagskraft. Vores indsatser bygger på medlemmernes aktive deltagelse i netværk og udvalg.

I Dansk Erhverv arbejder vi hver dag for, at Danmark bliver verdens bedste land at drive virksomhed i. Til gavn for arbejdspladser, velstand og Danmark i fremgang.

Vi arbejder for et Danmark med sammenhængskraft og handlekraft.

**DANSK
ERHVERV**